

Ključni pojmovi za radionice na stručnom skupu za voditelje (M)ŽSV-a

Pojam	Značenje	Izvor
Cjeloživotno učenje	Sve aktivnosti stjecanja znanja, vještina, stavova i vrijednosti u svim životnim razdobljima i u svim izvedbenim oblicima (formalno, neformalno, informalno).	Strategija
Trokut znanja	Cjeloživotno učenje, znanost i inovacije	Strategija
Horizontalna i vertikalna prohodnost sustava	Osiguravanje mogućnosti učenicima da tijekom obrazovanja promijene vrstu škole (horizontalna prohodnost) te mogućnost daljnjeg obrazovanja i stjecanja više razine obrazovanja (vertikalna prohodnost).	Strategija
Interkulturalizam	Razumijevanje i prihvaćanje kulturalnih razlika kako bi se smanjili neravnopravnost i predrasude prema pripadnicima drugih kultura.	NOK
Europska dimenzija obrazovanja	Europska obrazovna politika usmjerena na osposobljavanje za suživot u europskom kontekstu. Obuhvaća razvoj svijesti o zajedništvu i jedinstvu europskih naroda, kao i nužnosti donošenja zajedničkih odluka i aktivnom sudjelovanju u oblikovanju budućnosti. Razvija se kroz sva kurikulumska područja i obrazovne cikluse, a unaprjeđuje kroz međunarodnu suradnju i razmjenu učenika i studenata. Doprinosi međusobnom razumijevanju, stvaranju uvjeta za olakšanu radnu i ostalu pokretljivost na sveukupnom europskom prostoru te zajedničkim odgovorima na ekonomske, ekološke, društvene i političke izazove pred kojima se nalazi Europa.	
Hrvatski kvalifikacijski okvir	Instrument uređenja sustava kvalifikacija u Republici Hrvatskoj koji osigurava jasnoću, pristupanje stjecanju, utemeljeno stjecanje, prohodnost i kvalitetu kvalifikacija, kao i povezivanje razina kvalifikacija u Republici Hrvatskoj s razinama kvalifikacija kvalifikacijskih okvira u drugim zemljama.	HKO
Sustav osiguravanja kvalitete	Sustav osiguravanja kvalitete temelji se na jasnim i objektivnim standardima, kriterijima, smjernicama za unaprjeđivanje kvalitete, jasnim metodama vrednovanja, s jasnom podjelom ovlasti, odgovornosti i uključenošću svih dionika; uključuje unutarnje osiguravanje kvalitete ustanova na temelju samovrednovanja te vanjsko osiguravanje kvalitete koje na temelju propisanih standarda i kriterija provodi ovlaštena agencija; osiguravanje kvalitete rezultat je vrednovanja ustanova (postupaka i procedura, materijalnih i kadrovskih uvjeta), obrazovnih programa (relevantnost, načini stjecanja i provjere ishoda učenja) te uspješnosti učenika i studenata (ispiti, uspješnost u daljnjem obrazovanju, zapošljivost).	Strategija
Inicijalno obrazovanje odgojno-obrazovnih radnika	Formalno obrazovanje za stjecanje kvalifikacije za obavljanje poslova odgojitelja ili stručnog suradnika u dječjem vrtiću, učitelja, predmetnog učitelja ili stručnog suradnika u osnovnoj školi, nastavnika, strukovnog učitelja te suradnika u nastavi i odgajatelja u srednjim školama.	
Stručno usavršavanje	Kontinuiran i organiziran niz aktivnosti, jasno definiranih ciljeva (ishoda), sadržajno raznolik i dostupan različitim odgojno-obrazovnim radnicima, u skladu s njihovim potrebama i potrebama	Strategija AZOO-a

	odgojno-obrazovnog sustava. Omogućuje razvoj kompetencija, osobni i profesionalni razvoj pojedinca, u cilju unapređenja kvalitete odgojno-obrazovnih ustanova i odgojno-obrazovnih ishoda.	
Profesionalni razvoj	Proces razvoja stručnih i osobnih kompetencija odgojno-obrazovnih radnika, na temelju individualno prepoznatih potreba pojedinca koji samoinicijativno biraju programe za psihološko, didaktičko-metodičko, andragoško i stručno dodatno cjeloživotno učenje.	Strategija
Sustav trajnog profesionalnog razvoja i usavršavanja	Sustav koji obuhvaća funkcionalno i strukturno unapređenje inicijalnog obrazovanja učitelja i profesionalizaciju učiteljskog zanimanja.	Strategija
Interdisciplinarnost	Zajednički pristup poučavanju i učenju dviju ili više disciplina u područjima koja se preklapaju ili presijecaju, a rezultira zajedničkim metodološkim okvirom i rješavanjem problema.	
Multidisciplinarnost	Pristup poučavanju i učenju u kojemu se različite discipline bave istom temom iz svojih specifičnih perspektiva pri čemu pojedine discipline ne mijenjaju svoje teorije i strukture.	
Transdisciplinarnost	Pristup poučavanju i učenju koji se temelji na zajedničkom pristupu više disciplina i međudjelovanju istraživačkih metoda različitih disciplina.	
Formalno učenje	Organizirana aktivnost ovlaštene pravne ili fizičke osobe koja se izvodi prema odobrenim programima radi stjecanja i unapređivanja kompetencija za osobne, društvene i profesionalne potrebe, a dokazuje se svjedodžbom, diplomom ili drugom javnom ispravom koju izdaje ovlaštena pravna osoba.	HKO
Neformalno učenje	Organizirana aktivnost učenja čija je svrha stjecanje i unapređivanje kompetencija za osobne, društvene i profesionalne potrebe, a ne dokazuje se javnom ispravom.	HKO
Informalno učenje	Neorganizirana aktivnost stjecanja kompetencija iz svakodnevnih iskustava te drugih utjecaja i izvora iz okoline za osobne, društvene i profesionalne potrebe.	HKO
Prepoznavanje neformalnog i informalnog učenja	Proces bilježenja ishoda učenja pojedinca koji ne rezultira svjedodžbom ili diplomom, ali može prethoditi i biti osnova za formalno priznavanje ishoda učenja u procesu njihova vrednovanja.	Europske smjernice
Odgojno-obrazovni ishodi	Iskazi kojima se izražava što učenik treba znati, razumjeti i biti u stanju činiti nakon što završi određeni proces učenja i poučavanja. Obuhvaćaju kognitivno, afektivno i psihomotoričko područje razvoja učenika.	
Kompetencija	Znanja i vještine te pripadajuća samostalnost i odgovornost. Znanja, vještine, sposobnosti, vrijednosti i stavovi. Kombinacija znanja, vještina i stavova primjerenih kontekstu.	HKO; NOK, Ključne kompetencije
Ključne kompetencije za cjeloživotno učenje	Ključne kompetencije predstavljaju prijenosni, višefunkcionalni skup znanja, vještina i stavova potrebnih svakom pojedincu za njegovo osobno ispunjenje i razvoj, društvenu uključenost i zapošljavanje. Osnova su za stjecanje kompetencija tijekom života za sve osobne, društvene i profesionalne potrebe, a obuhvaćaju komunikaciju na materinjem jeziku, komunikaciju na stranim jezicima, matematičku	HKO, Strategija

	kompetenciju i osnovne kompetencije u prirodoslovlju i tehnologiji, digitalnu kompetenciju, kompetenciju učiti kako učiti, socijalnu i građansku kompetenciju, inicijativnost i poduzetnost te kulturnu svijest i izražavanje.	
Kurikulum	Kurikulum je sustavan način reguliranja i planiranja poučavanja i učenja. Za razliku od nastavnih programa koji određuju prvenstveno sadržaje poučavanja i učenja, kurikulum definira ciljeve, sadržaje i organizaciju i metode poučavanja i učenja te načine vrednovanja učeničkih postignuća.	ONK
Transverzalne kompetencije	Kompetencije koje pojedinac stječe na različite načine i u različitim situacijama formalnog, neformalnog i informalnog učenja, a koje su prenosive iz jednog područja u drugo.	
Razine odgoja i obrazovanja	Predškolski odgoj i obrazovanje, osnovnoškolski odgoj i obrazovanje, srednjoškolski odgoj i obrazovanje (strukovno, gimnazijsko, umjetničko), visoko obrazovanje.	
E-učenje	Izvođenje procesa učenja i poučavanja uz korištenje informacijsko-komunikacijske i digitalne tehnologije, u potpunosti online i na daljinu ili u kombinaciji online učenja i učenja uživo (tzv. mješoviti oblik).	CARNetova E-learning akademija (2005)
Ekspertni sustavi za poučavanje	Ekspertni sustav za poučavanje (odnosno <i>sustav za upravljanje učenjem</i> ili <i>virtualno obrazovno okruženje</i>) je softver koji služi za pripremu, organizaciju, administraciju, dokumentiranje, praćenje, izvještavanje i izvođenje programa e-obrazovanja uključujući i izradu, unos i organizaciju nastavnih materijala i aktivnosti, a moguće ga je koristiti za potpuno online učenje i za mješoviti oblik e-učenja.	
Otvoreni obrazovni sadržaji	Poduka, učenje i obrazovni materijali u bilo kojem mediju, digitalnom ili drukčijem, koji se nalaze u javnoj domeni ili su dostupni uz otvorenu licencu koja omogućuje besplatan pristup tim materijalima, njihovo korištenje, adaptaciju i redistribuciju, bez ograničenja ili uz limitirana ograničenja te uz poštivanje autorstva svakog rada.	Pariška deklaracija o otvorenim obrazovnim sadržajima (2012)
Digitalni obrazovni sadržaji	Sadržaji namijenjeni korištenju u obrazovanju za učenje i poučavanje, pohranjeni na računalu, nekom elektroničkom mediju ili objavljeni na Internetu, a mogu se koristiti u nastavi i za samostalno učenje.	CARNet (2014)
Otvoreni repozitoriji znanja i nastavnih programa	Repozitoriji znanja i nastavnih programa u javnoj domeni ili dostupni uz otvorenu licencu kroz koje je moguće ponudene materijale i programe dohvatiti besplatno te ih koristiti, adaptirati i redistribuirati bez ograničenja ili uz limitirana ograničenja te uz poštivanje autorstva.	
Multimedijalni i interaktivni nastavni materijali	Digitalni nastavni materijali izrađeni kombinacijom dvije ili više medijske forme (npr. video, audio, animacije i dr.) te nastavni materijali koji omogućavaju interakciju učenika sa sadržajem kroz mogućnost unosa rješenja, sadržaja i parametara te dobivanja automatiziranih povratnih informacija.	
Masovni otvoreni online tečaj	Masovni otvoreni online tečajevi oblik su online obrazovanja (online tečajeva) organiziranog tako da u njemu može sudjelovati	http://www.educause.edu/libra

	neograničeno velik broj ljudi. Proces učenja i poučavanja, umjesto na komunikaciji s nastavnikom, primarno počiva na interakciji polaznika s obrazovnim materijalima i međusobnoj komunikaciji polaznika tečaja.	ry/massive-open-online-course-mooc
Kompetencijski profil učitelja i nastavnika	Temeljna kompetencijska područja i ishodi kojima učitelji trebaju ovladati kako bi mogli samostalno obavljati učiteljski posao.	Standard
Kompetencijski standardi savjetnika i mentora	Pri samoprocjeni ili vanjskoj procjeni izvedbe iskusnih učitelja standardi služe kao poticaj i orijentacija za osobni profesionalni razvoj, ali i kao sredstvo provjere složenih kompetencija u postupku napredovanja u viša učiteljska zvanja.	Standard
Cjeloživotno osobno i profesionalno usmjeravanje	Smišljeno otkrivanje, njegovanje, usmjeravanje i poticanje individualnih potencijala i sposobnosti, od rane i predškolske dobi do visokoga obrazovanja, uz usklađivanje osobnih sklonosti s pozitivnim vrijednostima i ciljevima društvenoga razvoja.	Strategija
Sustav za upravljanje ljudskim potencijalima i karijerom	Sustav osobnog i profesionalnog savjetovanja i usmjeravanja koji će omogućiti pristup do osnovnih informacija o sadržajima formalnih programa, o uvjetima i olakšicama korištenja te o ishodima odnosno s koristima i pogodnostima koje se postižu završetkom nekog programa; uz središta i službe za savjetovanje i usmjeravanje u karijeri, uključivat će nove modele e-savjetovanja, e-vodiče, aplikacije za mobilne uređaje te mrežu mentora, savjetnika i trenera.	Strategija
EQF	Europski kvalifikacijski okvir	HKO
ECVET	Europski sustav bodova u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju. Njime se želi olakšati potvrđivanje i priznavanje vještina i znanja vezanih uz posao i stečenih u različitim sustavima i državama, a radi njihova ubravanja u strukovne kvalifikacije; učiniti prijelaz između različitih država i obrazovnih okruženja privlačnijim; povećati kompatibilnost između različitih sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja (SOO) širom Europe te među kvalifikacijama koje nude; povećati zapošljivost osoba koje završe SOO i povjerenje poslodavaca u činjenicu da svaka kvalifikacija SOO-a zahtijeva posebne vještine i znanje.	http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/ecvet_hr.htm
ECTS	(European Credit Transfer and Accumulation System) – Europski sustav prikupljanja i prenošenja kredita (bodova); 1 ECTS bod odgovara radnom opterećenju studenta od 25 do 30 radnih sati, uključujući aktivnu nastavu, ispite i sve aktivnosti za pripremu ispita.	
Suradničko / kolaborativno učenje	Zajedničko učenje u parovima ili malim skupinama s ciljem rada na zajedničkom zadatku. Radeći na istom zadatku učenici usklađuju svoje napore da bi ga uspješno obavili. Temelji se na četiri načela - pozitivnoj međuovisnosti, jednakoj mogućnosti pristupa i sudjelovanja, osobnoj odgovornosti i paralelnoj interakciji. U suradničkom učenju učenici ovise jedan o drugome i u postizanju cilja i u dobivanju nagrade.	
Odgojno-obrazovni proces	Organizirani proces učenja i poučavanja, prema jasno definiranim ishodima, standardima postignuća, modelima vrednovanja, ocjenjivanja i izvještavanja. Na makro razini može obuhvatiti odgojno-obrazovni ciklus ili nastavnu/školsku godinu, na mezo razini nastavnu cjelinu (skup ishoda učenja) ili temeljni koncept predmeta/modula/područja, a na mikro razini jedan nastavni dan ili	

	jedan nastavni sat.	
Kurikularne promjene	Sustavne promjene odgojno-obrazovnog sustava koje obuhvaćaju sve vrste i razine odgoja i obrazovanja, od ranog i predškolskog do visokoškolskog, temeljne ciljeve te paradigme učenja i poučavanja.	
Strukturne promjene	Promjene odgojno-obrazovnog sustava koje se odnose na trajanje obrazovanja i cikluse.	
Kultura kvalitete	Obuhvaća težnju trajnom razvoju i unapređivanju vlastitoga rada i uspješnosti svih sudionika procesa odgoja i obrazovanja.	Strategija
Jednake mogućnosti	Svako dijete i mlada osoba u sustavu odgoja i obrazovanja može ostvariti svoj puni individualni potencijal, u skladu s Ustavom i zakonskim propisima, neovisno o spolu, rodu, nacionalnom ili socijalnom podrijetlu, spolnoj ili religijskoj orijentaciji, akademskim sposobnostima ili drugim osobinama.	Strategija
Autonomija i odgovornost	Sustav odgoja i obrazovanja vidi se kao koherentna cjelina u kojoj svi sudionici i ustanove - dječji vrtići, osnovne škole, gimnazije, strukovne i umjetničke škole i učenički domovi - dobivaju odgovarajuću podršku, imaju visok stupanj autonomije, ali i preuzimaju veliku odgovornost za kvalitetu i ishode svoga rada. Na razinu autonomije utjecat će otvorenost svih kurikulumskih dokumenata. Povećanje razine autonomije omogućit će odgojno-obrazovnim ustanovama da, na temelju uvida u svoje potrebe i potrebe djece i učenika, oblikuju optimalno okruženje za poučavanje i učenje i tako unaprijede kvalitetu vlastitog rada. Povećanje razine autonomije omogućit će učiteljima da bolje prilagode poučavanje specifičnostima situacije u kojoj rade i učenika koje poučavaju. Uvođenje izbornosti vjerojatno će povećati motivaciju učenika za učenje, a u završnim razredima općeg srednjoškolskog obrazovanja omogućiti učenicima da svoje učenje fokusiraju na područja koja su u skladu s njihovim obrazovnim aspiracijama.	Strategija PP CKR
Kreativnost i inovativnost	Preduvjet razvoja kreativnog mišljenja i izražavanja na svim razinama, kao traganje za novim i originalnim idejama, objašnjenjima i rješenjima problema; poticanje inovativnosti svih sudionika u vrtiću, školi i svakodnevnom životu.	Strategija
Kurikulumski sustav	Sustav koji međusobno povezuje i usklađuje različite vrste kurikulumskih dokumenata, učenje i poučavanje te vrednovanje učeničkih postignuća.	PP CKR
Okvir nacionalnoga kurikuluma	Temeljni dokument kurikulumske sustava koji, u skladu sa smjernicama Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije (2014.), na općoj razini određuje elemente sustava za sve razine i vrste obrazovanja te vrijednosti, ciljeve i načela sustava; razvija određena konceptualna rješenja uspostavljena u Nacionalnom okvirnom kurikulumu (2011.), uzimajući u obzir druge relevantne dokumente obrazovne politike; temelj je za izradu nacionalnih kurikuluma za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, za osnovnoškolski odgoj i obrazovanje, za gimnazijsko i strukovno te za umjetničko obrazovanje, kao i za izradu kurikulumskih dokumenata koji definiraju predmetna područja učenja i poučavanja te međupredmetne teme.	PP CKR

Predmetni kurikulum	Izrađuje se za svaki nastavni predmet, na temelju ONK-a, nacionalnih kurikuluma za različite razine i vrste odgoja i obrazovanja te područnih i međupredmetnihkurikulumskih dokumenata.	PP CKR
Kurikulum odgojno-obrazovne ustanove	Izrađuje se u svakoj odgojno-obrazovnoj ustanovi na temelju ONK-a, nacionalnih kurikuluma za različite razine i vrste odgoja i obrazovanja te područnih i međupredmetnihkurikulumskih dokumenata; osnova je za realizaciju općih kurikulumskih ciljeva pojedine ustanove i posebnih ciljeva proizašlih iz specifičnih potreba i uvjeta rada te odgojno-obrazovnog profila ustanove.	PP CKR
Ciklus	Ciklus je odgojno-obrazovni period koji proizlazi iz kurikulumskih ciljeva i razvojne dobi učenika. Ciklusi predstavljaju temeljne referentne točke za definiranje ishoda učenja, određivanje napretka učenika, vrednovanje učeničkih postignuća i planiranje i organizaciju nastave.	ONK
Vrednovanje učeničkih postignuća	Vrednovanje učeničkih postignuća je proces prikupljanja informacija i donošenja procjena o učeničkom učenju i rezultatima učenja. Kroz različite vrste i oblike vrednovanja prikupljaju se informacije o razini usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda koje mogu poslužiti u različite svrhe. U kurikulumskom sustavu se podrazumijeva da je vrednovanje učeničkih postignuća čvrsto povezano s procesima učenja i poučavanja te se ono osmišljava i planira usporedno i u skladu s kurikulumom.	
Ocjenjivanje učeničkih postignuća	Pridjeljivanje određene brojčane ili kategorijalne vrijednosti rezultatima vrednovanja učeničkih postignuća.	
Izješćivanje o učeničkim postignućima	Informiranje učenika, roditelja, škola i drugih dionika obrazovnog sustava o razini učeničke usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda. Treba sadržavati jasne, konkretne, specifične i konstruktivne povratne informacije o dosadašnjim učeničkim postignućima i napredovanju u pojedinim područjima i predmetima, u odnosu na postavljene standarde i očekivanja definirana kurikulumskim dokumentima. Izješćivanje može biti na razini učenika, na razini škole ili na nacionalnoj razini. Provodi se tijekom školske godine, kao i na kraju određenog obrazovnog razdoblja.	
Kriteriji vrednovanja učeničkih postignuća	Kriterijima vrednovanja učeničkih postignuća opisuju se razine usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda koje se očekuje od učenika u svakom predmetu ili području u pojedinom razredu. Ovi kriteriji određuju što svaki učenik mora znati, razumjeti i biti u stanju činiti kako bi dobio određenu školsku ocjenu te kako bi mogao prijeći u viši razred ili na višu obrazovnu razinu. Omogućuju uspostavu objektivnijeg, valjanijeg i pouzdanijeg ocjenjivanja te konzistentnost izješćivanja o učeničkim postignućima u svim školama.	
ISCED	UNESCO je 1997. prihvatio revidiranu međunarodnu klasifikaciju obrazovanja International Standard Classification of Education - ISCED '97, kao međunarodni standard za prikupljanje i prezentiranje podataka o obrazovanju. ISCED '97 omogućava usporedivost podataka o obrazovanju na međunarodnoj razini i obvezatan je za izješćivanje međunarodnih organizacija (npr. Eurostata) o obrazovanju stanovništva. ISCED '97 daje potpun i dosljedan statistički okvir za prikupljanje i prikazivanje podataka o obrazovanju na svjetskoj razini, jer omogućava međunarodnu usporedivost. 2011. godine prihvaćen je revidiran ISCED 2011.	METODOLOGIJA NACIONALNE STANDARDNE KLASIFIKACIJE OBRAZOVANJA

ISCED 1	Prvi ciklus osnovnog obrazovanja. Programi osnovnih kompetencija čitanja, pisanja i računanja kao kvalitetna baza za učenje.	
ISCED 2	Drugi ciklus osnovnog obrazovanja ili početni ciklus srednjoškolskog obrazovanja s kurikulumom koji je predmetno podijeljen.	

RADNO